

С. Д. АМИНОВ, У.А. ЖУМАБАЕВ

**ФАРМАКОЛОГИЯ ПӘНІ БОЙЫНША МЕДИЦИНАЛЫҚ
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНЫҢ 2-3 КУРС СТУДЕНТТЕРІ ҮШІН
СИТУАЦИЯЛЫҚ ЕСЕПТЕРГЕ АРНАЛҒАН ОҚУ ҚҰРАЛЫ**

ЎЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ЖОҒАРЫ ЖӘНЕ ОРТА АРНАУЛЫ
БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

ЎЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ДЕНСАУЛЫҚ
САҚТАУ МИНИСТРЛІГІ

ТАШКЕНТСКИЙ ПЕДИАТРИЧЕСКИЙ
МЕДИЦИНСКИЙ ИНСТИТУТ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ДЕНСАУЛЫҚ
САҚТАУ МИНИСТРЛІГІ

ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ АТЫНДАҒЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАЗАҚ-ТҮРІК УНИВЕРСИТЕТІ

С. Д. АМИНОВ, У.А. ЖУМАБАЕВ

**ФАРМАКОЛОГИЯ ПӘНІ БОЙЫНША
МЕДИЦИНАЛЫҚ ЖОҒАРЫ ОҚУ
ОРЫНДАРЫНЫҢ 2-3 КУРС СТУДЕНТТЕРІ
ҮШІН СИТУАЦИЯЛЫҚ ЕСЕПТЕРГЕ
АРНАЛҒАН ОҚУ ҚҰРАЛЫ**

Ташкент - 2025
«Fan zargari»

УДК 615(075.8)
ББК 52.81я73
А 59

Аминов, С. Д. "Фармакология пәні бойынша медициналық жоғары оқу орындарының 2-3 курс студенттері үшін ситуациялық есептерге арналған оқу құралы" [Матн] : оқу құралы / С. Д. Аминов, У.А. Жумабаев. -Ташкент: Fan zargari, 2025.- 184 б.

Авторлар:
Аминов С.Д., ТошПТИ фармакологиясы, физиологиясы кафедрасы мұдирі, медицина ғылымдарының докторы, профессор.
Жумабаев У.А. Қожа Ахмет Ясауи Атындағы халықаралық қазақ-түрік университетінің ішкі аурулар Кафедрасының профессоры, биология ғылымдарының докторы

Пікір жазғандар:
1. Карабекова Б.А. ТошПМИ, № 2 Отбасылық Медицина, Клиникалық Фармакология кафедрасының доценті, медицина ғылымдарының номзоді.
2. Орманов Н.Ж. Орманов Н.Ж. - Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы АҚ Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасының профессоры, медицина ғылымдарының докторы;

Учебное пособие предназначено для студентов педиатрических и лечебных факультетов. Область знаний: 510000- «Здравоохранение». Направление образования: 5510200 «Педиатрическое дело» и 5510100 – «Лечебное дело».

Аннотация: Фармакология пәні бойынша осы ситуациялық есептер жинағында студенттерді фармакология пәнінен практикалық сабақтарға өз бетінше дайындауға арналған ситуациялық есептер енгізілген. Клиникалық ситуациялық есептерді шешу студенттерде нақты медициналық практика жағдайында фармакотерапиялық үрдісті жүргізу үшін қажетті құзыреттерді қалыптастыруға мүмкіндік береді.

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi Toshkent pediatriya tibbiyot institutining 2025 - yil 28 - fevraldagi 124 - sonli buyrug'iga asosan Aminov S.D.ning "Фармакология пәні бойынша медициналық жоғары оқу орындарының 2-3 курс студенттері үшін ситуациялық есептерге арналған оқу құралы" nomli o'quv qo'llanmasi 124 - 351 to'yhatga olish raqami bilan tavsiya etildi.

ISBN 978-9910-8726-8-6

© Аминов, С. Д., 2025
© «Fan zargari» 2025

ВВЕДЕНИЕ

Ситуационные задачи по фармакологии являются неотъемлемой составной частью учебно-методического комплекса дисциплины, предназначенной для студентов 2-3 курса, обучающихся Педиатрического и Лечебных факультетов в соответствии с государственным образовательным стандартом высшего образования.

В сборнике представлены ситуационные задачи по идентификации лекарственного препарата, его принадлежности к фармакологической группе, фармакологических эффектов лекарственного средства, по его отрицательному действию и побочным проявлениям. Ситуационные задачи по фармакологии способствуют наиболее эффективному освоению особенностей фармакокинетики и фармакодинамики лекарственных веществ, оценке возможности использования лекарства для лечения заболеваний на основе представления об их свойствах, а также выбору нужного лекарственного препарата в конкретных условиях и обстоятельствах, умению правильно применять комбинации лекарственных средств во избежание осложнений.

Ситуационные задачи сгруппированы соответственно разделам рабочей программы дисциплины «Фармакология» и охватывают практически все изучаемые фармакологические группы лекарственных средств.

КІРІСПЕ

Фармакология пәні бойынша ситуациялық тапсырмалар мемлекеттік жоғары білім беру стандартына сәйкес Педиатрия және Жалпы медицина мамандығы бойынша оқитын 2-3 курс студенттеріне арналған пәннің оқу-әдістемелік кешенінің құрамдас бөлігі болып табылады.

Жинақта дәрілік затты анықтау, оның фармакологиялық тонка жататындығы, дәрілік заттың фармакологиялық әсері, оның теріс әсерлері мен жанама әсерлері бойынша ситуациялық тапсырмалар берілген. **Фармакология бойынша** ситуациялық тапсырмалар **дәрілік заттардың фармакокинетикуасы мен фармакодинамикасының** ерекшеліктерін неғұрлым тиімді игеруге, олардың қасиеттері туралы түсінік негізінде ауруларды емдеу үшін дәрілік заттарды пайдалану мүмкіндігін бағалауға, сондай-ақ нақты шарттар мен жағдайларда қажетті дәрілік препаратты таңдауға, асқынуларды болдырмау үшін дәрілік заттардың комбинацияларын дұрыс қолдана білуге ықпал етеді.

Ситуациялық тапсырмалар «Фармакология» пәнінің жұмыс бағдарламасының бөлімдеріне сәйкес топтастырылған және дәрілік заттардың барлық игерілетін фармакологиялық топтарын қамтиды.

ТАҚЫРЫП - 1: АФФЕРЕНТТІ ИННЕРВАЦИЯҒА ӘСЕР ЕТЕТІН ДӘРІЛІК ПРЕПАРАТТАР

1-тапсырма. Тісті алып тастау кезінде науқасқа жергілікті анестетик енгізілді, бұл қан қысымының күрт төмендеуіне әкелді. Қандай препарат енгізілді?

- 1) Procainum
- 2) Dicainum
- 3) Liocaini hydrochloridum
- 4) Trimecainum

2- тапсырма. Науқасқа қайталама өткізгіш анестезия жасау үшін жергілікті анестетик таңдалуы қажет. Науқаста созылмалы жүрек жеткіліксіздігі, жиі қарыншалық экстрасистолаармен асқынған. Препаратты анықтаңыз.

- 1) Dicainum
- 2) Anaesthezium
- 3) Novocainum
- 4) Liocaini hydrochloridum

3- тапсырма. Науқасқа қайталама өткізгіш анестезия жасау үшін жергілікті анестетик таңдалуы қажет. Бұған дейін науқаста жергілікті анестетикті қолданған кезде аллергиялық реакция болған. Міндетті шешіп, келесі сұрақтарға жауап беріңіз:

1. Қай жергілікті анестетик жиі аллергия тудырады?

- 1) Dicainum
- 2) Anaesthezium
- 3) Novocainum
- 4) Liocaini hydrochloridum

2. Бұл препарат қандай анестезия түрлерінде қолданылады?

МАЗМҰНЫ

Введение	3
Кіріспе	4
ТАҚЫРЫП 1. Аfferентті иннервацияға әсер ететін дәрілік препараттар	5
ТАҚЫРЫП 2. Холинергиялық синапстарға әсер ететін дәрілік заттар (холиномиметиктер және холиноблокаторлар)	8
ТАҚЫРЫП 3. Адренергиялық синапсқа әсер ететін препараттар (адреномиметиктер және адреноблокаторлар)	17
ТАҚЫРЫП 4. Анестезия құралдары (жалпы анестезия)	25
ТАҚЫРЫП 5. ұйқытыратын құралдар	27
ТАҚЫРЫП 6. Ауырсынуды басатын дәрілер (анальгетиктер)	30
ТАҚЫРЫП 7. Эпилепсияға қарсы препараттар	36
ТАҚЫРЫП 8. Паркинсон ауруына қарсы дәрілер	40
ТАҚЫРЫП 9. Антипсихотиктік дәрілер	43
ТАҚЫРЫП 10. Анксиолитиктер (транквилизаторлар)	46
ТАҚЫРЫП 11. Седативті дәрілік заттар	47
ТАҚЫРЫП 12. Антидепрессанттар	49
ТАҚЫРЫП 13. Психостимуляторлар. Нотроптық дәрілік заттар	51
ТАҚЫРЫП 14. Тыныс алу мүшелерінің қызметіне әсер ететін дәрілік заттар	53
ТАҚЫРЫП 15. Кардиотоникалық құралдар. Жүрек гликозидтері	59
ТАҚЫРЫП 16. Аритмияға қарсы дәрілік құралдар	62
ТАҚЫРЫП 17. Антиангиналық құралдар	67
ТАҚЫРЫП 18. Антигипертензивтік дәрі-дәрмектер	74
ТАҚЫРЫП 19. Диуретиктер	81

ТАҚЫРЫП 20. Миометрияға әсер ететін дәрілік заттар ...	88
ТАҚЫРЫП 21. қан түзілуіне әсер ететін дәрілік заттар	90
ТАҚЫРЫП 22. Тромбоциттердің агрегациясына, қанның ұюына және фибринолизге әсер ететін заттар	92
ТАҚЫРЫП 23. Асқазан-ішек жолдарына әсер ететін дәрілік заттар	100
ТАҚЫРЫП 24. Гормональдық препараттар	115
ТАҚЫРЫП 25. Витаминді препараттар	126
ТАҚЫРЫП 26. қабынуға қарсы препараттар	130
ТАҚЫРЫП 27. Гиполипидемиялық препараттар	135
ТАҚЫРЫП 28. Имундық процестерге әсер ететін препараттар	139
ТАҚЫРЫП 29. Антибактериалдық құралдар	142
ТАҚЫРЫП 30. Туберкулезге қарсы құралдар	153
ТАҚЫРЫП 31. Вирусқа қарсы құралдар	157
ТАҚЫРЫП 32. Протозойларға қарсы құралдар	162
ТАҚЫРЫП 33. Саңырауқұлаққа қарсы құралдар	165
ТАҚЫРЫП 34. Гельминтозға арналған қарши препараттар	173
ТАҚЫРЫП 35. Усмаға қарши дәрі-дәрмектері	175
Пайдаланылған әдебиеттер	178
Мазмұны	180

С. Д. АМИНОВ, У.А. ЖУМАБАЕВ

**ФАРМАКОЛОГИЯ ПӘНІ БОЙЫНША
МЕДИЦИНАЛЫҚ ЖОҒАРЫ ОҚУ
ОРЫНДАРЫНЫҢ 2-3 КУРС СТУДЕНТТЕРІ
ҮШІН СИТУАЦИЯЛЫҚ ЕСЕПТЕРГЕ
АРНАЛҒАН ОҚУ ҚҰРАЛЫ**

Редактор: А.Х. Нишанов.

Худ. редактор: С. Бадалбоева.

Верстка: А. Абдиалимов

Лицензия № 060006, 24.01.2023 г.

Подписано в печать 11.04.2025

Формат 60x84 ¹/₁₆. Гарнитура «Cambria».

Усл. п. л. 11. Тираж. 50. Заказ номера. 68

Издано в типографии государственного
учреждения издательстве «Fan zargari»

г. Ташкент, ул. Мирзо Улугбек, дом 82.

Тел.: +998 97 146 72 27

5962

ISBN 978-9910-8726-8-6

9 789910 872686